

**RECENZIE LA MONOGRAFIA HEPATITELE
CRONICE ȘI ALTE FORME ALE BOLILOR CRONICE
DIFUZE ALE FICATULUI (SCREENINGUL
PROFILACTIC, FRECVENȚA, FACTORII DE
RISC, DIAGNOSTICUL CLINICO-PARACLINIC ȘI
STATUTUL HORMONAL, TRATAMENTUL).
AUTOR – IULIANNA LUPAȘCO**

Zinaida ANESTIADI, dr. hab. med., profesor universitar,
Catedra Endocrinologie, IP Universitatea de Medicină și
Farmacie N. Testemițanu

Monografia recenzată abordează o tematică actuală, importantă, dar și dificilă. Bolile cronice difuze ale ficatului (BCDF) reprezintă una dintre problemele majore ale hepatologiei moderne.

Hepatitele cronice (HC) constituie o serioasă problemă de sănătate publică oriunde în lume. Evoluția frecvent asimptomatică a HC duce la diagnosticare întârziată și, respectiv, la tratament tardiv. În țara noastră, indicele mortalității prin ciroză hepatică (CH) este unul dintre cele mai înalte din lume, Republica Moldova ocupând primul loc în Europa. Cirozele hepatice reprezintă a treia cauză de deces în structura mortalității populației adulte din RM, după patologia cardiovasculară și cea oncologică. Apariția CH, în lipsa unui tratament adecvat și inițiat la timp, favorizează progresarea maladiei, cu dezvoltarea complicațiilor fatale. Autoarea prezintă datele actuale privind răspândirea hepatitelor cronice și cirozelor hepatice în lume și în Republica Moldova.

Monografia este structurată în stil clasic și conține toate compartimentele necesare: introducere, 8 capitole, discuții, concluzii și recomandări practice. Într-un limbaj profesional și analitic sunt descrise actualitatea temei și gradul de studiere a acesteia, scopul și obiectivele propuse, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Conținutul monografiei este în concordanța cu scopul și reflectă obiectivele care corespund scopului trasat.

Scopul de bază al cercetării a fost studierea frecvenței HC și a altor patologii hepatice și extrahepatice la examinarea profilactică a populației adulte din diferite regiuni ale RM. Studiul indicilor sindroamelor hepatice de laborator de bază și a profilului hormonal în HC și alte forme de BCDF a fost realizată pentru o înțelegere mai bună a mecanismelor patogenetice de apariție a acestora. Pentru atingerea scopului, autorul și-a propus 12 sarcini. Pentru realizarea acestora a fost aplicat un screening clinico-paraclinic, cu examinarea a 1451

de persoane (ce se considerau practic sănătoase). Accentul a fost pus pe prezența factorilor de risc în dezvoltarea BCDF.

Un capitol important pentru medicul-clinician este cel care descrie diverse metode de laborator și instrumentale de diagnostic. Este bine-venită îmbinarea analizei bibliografice a sindroamelor hepatice de laborator de bază cu datele proprii, obținute la examinarea profilactică a populației. De remarcat valoarea practică a anchetei (protocol) special elaborate de autor, ce conține etapele de efectuare a studiului. S-au examinat indicii de bază ai sindroamelor de citoliză, colestază, imunoinflamator și hepatopriv. În urma examinărilor au fost depistați 593 bolnavi cu BCDF, 723 bolnavi cu patologie extrahepatică și 133 persoane practic sănătoase. În toate grupurile de bolnavi și în lotul de control a fost studiată influența sexului, vârstei, masei corpului asupra frecvenței BCDF.

Este de menționat studierea unor mecanisme patogenetice implicate în starea funcțională a ficatului, în activitatea fermentativ-metabolică și imunologică a ficatului. Este amplă revista literaturii privind rolul hormonilor în organismul persoanei sănătoase, influența lor asupra proceselor metabolice de bază. Sunt prezentate date referitor la reglarea hormonală a enzimelor, fosfatazei alcaline, catalazei, succinatdehidrogenazei, citocromoxidazei. Datele din literatura de specialitate ce țin de reglarea hormonală a fermenților sunt însoțite de rezultatele propriilor cercetări, urmate de discuții. Sunt prezentate rezultatele studierii hormonilor hipofizari, ai suprarenalelor, hormonilor sexuali. În monografie este reflectată funcția glandei tiroide, a părții endocrine a pancreasului.

Interacțiunea anumitor hormoni cu indicii sindroamelor hepatice de bază are o importanță majoră. Autorul a elaborat criterii de diagnostic diferențial al HC cu alte forme de BCDF și cu persoane sănătoase, conform indicilor sindroamelor hepatice de bază și profilului hormonal. Rezultatele prezentate demonstrează că, în diferite forme de BCDF, profilul hormonal are particularitățile sale, care pot determina evoluția patologiei hepatice.

În monografie sunt prezentate datele de literatură și datele proprii privind rolul acidului ursodeoxicolic în tratamentul HC și al altor forme de BCDF. Fiecare subcapitol se finalizează cu concluziile respective.

Algoritmii de diagnostic și profilaxie în HC și steatoza hepatică, prezentate de autor, sunt importante pentru medicul-clinician. Sunt prezentate aspectele diagnosticării patologiei hepatice, rolul hormonilor în reglarea proceselor metabolice de

bază din organism. Pentru o înțelegere mai bună a materialului prezentat, lucrarea este ilustrată cu tabele, diagrame, desene.

Monografia prezintă valoare științifică: pentru prima dată în Republica Moldova a fost examinat un lot reprezentativ, vast de persoane care se considerau practic sănătoase, ceea ce a permis determinarea prevalenței HC și a altor forme de BCDF, evaluarea cauzelor ce au condus la dezvoltarea acestor boli și aprecierea particularităților clinice și de laborator. Au fost elucidați factori suplimentari cu rol în apariția insulinorezistenței în BCDF, implicarea axului hipofiză – suprarenale – glanda tiroidă – gonade în formarea patologiei hepatice. Au fost determinate particularități de diagnostic diferențial al HC cu alte forme BCDF în baza parametrilor metabolici-hormonali. A fost demonstrată eficacitatea preparatelor AUDC în tratamentul hepatitelor cronice.

Este de menționat și semnificația practică a lucrării. Examinarea complexă – prin metode clinice și paraclinice – a persoanelor aparent sănătoase (1451) a permis determinarea prevalenței adevărate a HC și celor mai răspândite BCDF. A fost stabilit rolul factorilor de risc exogeni și endogeni în apariția HC și a altor forme de BCDF. Au fost elaborate cele mai informative metode de diagnostic de laborator pentru diverse forme de BCDF; criteriile de diagnostic diferențial al HC și a altor BCDF. A fost elaborată schema diagnosticului diferențial al tulburărilor echilibrului hormonal în HC cu alte forme de BCDF.

A fost demonstrată eficacitatea AUDC și este recomandată ca tratament suplimentar în HC. Datele prezentate au permis evidențierea unui șir de factori de risc prezenți la persoanele examinate, care ar putea favoriza progresarea maladiilor hepatice.

Prin metoda de lucru adoptată, materialul clinic bogat, minuțiozitatea efectuării cercetărilor și expunerea materialului din această monografie, rigurozitatea înregistrării și interpretării datelor obținute, dna Lulianna Lupașco a dat dovadă de spirit de cercetător și bogată experiență profesională. Datele științifice concentrate în lucrare reflectă un volum enorm de muncă și un efort sistematic, cunoștințe profunde și responsabilitate. Lucrarea este bine documentată. Rezultatele obținute sunt îmbinate cu datele literaturii de specialitate, clar expuse și concludente. Concluziile rezultă logic din conținutul lucrării și corespund esenței scopului și obiectivelor trasate. Recomandările practice sunt bine formulate și argumentate, fiind deosebit de importante pentru medicii-practicieni. Monografia conține date de importanță teoretică și practică efectivă, marcând un nou pas în diagnosticul și tratamentul BCDF.

Considerând maniera științifico-practică a monografiei, aceasta se califică ca una relevantă, în special pentru Republica Moldova, cu aport cert în studiul patologiei hepatice. Monografia este actuală, sistemică și asigură condițiile unei lucrări științifico-practice de valoare.